

OKIT

izložba fotografija autora postava
Tončija Juričeva Grgina

Kulturni centar Vodice, 14. srpnja 2018.

S Okitom su povezani mnogi, naoko mali, čudesni događaji koji su potakli pojedince na veće pouzdanje u Gospin zagovor i Božje zahvate u vlastitim životima. Tako da ne čudi što se do danas zadržala predaja kako su stari Vodičani Gospino svetište htjeli sagraditi na drugom, pristupačnijem brdu, ali je, kažu, Gospina slika nekoliko puta nestajala. Pronašli bi je na brdu zvanom Okit.

Okit je brdašce visine 135 m, a nalazi se na putu od Vodica prema Bribirskim Mostinama. Ime je dobio prema latinskom *mons accutus* (oštro brdo). S vrha puca prekrasan pogled na koju se god stranu okreneš, osobito u ljetnu zoru. Na istoku šibenik poput mirnog lava koji će se uskoro probuditi; na jugu se otoci izmjenjuju s linijama mora; na zapadu sve zeleno od borova i maslina; a na sjeveru prostranstvo dalmatinskih polja između stijena, mukom okrčenih i plodnih.

Između 1660. – 1670. god. sagrađena je prva kapela.

13. listopada 1852. osnovana je bratovština Gospe od Karmela koje se brinula za kapelu.

1909. god. odmah uz kapelu iskopan je bunar žive vode. Podignut je i Put križa s četrnaest postaja od dna brda do vrha, zahvaljujući doprinosima Vodičana iz Australije.

Oko 1920. god. bratovština Gospe od Karmela izgradila je stepenice do kapele radi lakšeg pristupa

1942. god. talijanska vojska topovima je srušila kapelu iz strateških razloga. Rušenje su najavili te dopustili iznijeti iz crkve sve što se može.

1946. god. župnik don Joso Krnjić sa župljanima počinje graditi novu crkvu. Temeljni kamen došao je blagosloviti fra Ćiro Markoč, a prilikom blagoslova, kako pamti Vlade Polica, rekao je: „... i vrata paklena neće je nadvladati!“ I zaista, crkvu mogu opet srušiti, ali ne i Crkvu.

Vodičani su dolazili tući kamen za škaju, za u beton. Dolazio je i tada desetogodišnji Vlade s didom Šimom. Uspjeli su dići zidove do otprilike 1,5 m visine. Čak je i crijep prenesen na vrh. Radovi su ipak na neko vrijeme obustavljeni radi nedostatka sredstava.

1954. god. novi župnik, don Vjekoslav Kurent želi nastaviti s radovima, ali mu treba nova dozvola. Vozali su ga „od Heroda do Pilata“, kako nam svjedoči Jole Bumbin, uz uvijek isto obrazloženje: „Ne možemo Vam udovoljiti zahtjevu za gradnju crkve na brdu Okit jer je narod protiv gradnje.“

1967. god. napokon je dobivena dozvola za gradnju crkve. Sagrađena je u svega 72 dana. Čitava dva desetljeća vjernički puk čekao je to dopuštenje. Čitava dva desetljeća rasla je čežnja i kod starih i kod mladih da svojoj vjernoj Zagovornici i Majci dovrše svetište. Na rukama je, uz 299 skalina, donesen sav materijal. Odrasli su dolazili nakon posla, djeca nakon škole. Tada nije bilo važnije stvari. Branka Poličeva, tada gimnazijalka, dolazila je pomagati nakon nastave i tako od župnika dobila mali Novi zavjet s posvetom, kojega i dan danas čuva. Kako bismo malo zavirili u to teško, ali blagoslovljeno vrijeme, evo jedne zgrade, koju je ispričao Jole:

„Najsmišljniji je bilo kad su, sad već pokojni, Toni i Šimica Mačukat došli kod mene i rekli: „Jole, i mi bi pomogli raditi štogod na Okitu. Imamo tovara pa bi mi s njim štogod pomogli.“ Dođu oni sutradan i mi im stavimo na tovara vriču cimenta. Oni to lipo vežu i krenu uzbrdo po skalinama jer puta nije bilo. Šimica isprid poteže za oglav, Toni iza tovara više se naslanja na njega nego ga riva. I tako, skalinu po skalinu dođu oko jedanaest uri do dvanaeste postaje. Župnik obznani da je vrime marende, da dođu svi na vrv. Netko reče a šta ćemo sa Šimicom i Tonom, eno ih kod dvanaeste postaje? Mi se pogledamo, Ante Čorić, Ive Vulin, Ante Latin i ja, i u tren oka dođemo do tovara, uvatimo

ga svaki za svoju nogu, podignemo s tla, s vričom cimenta na samaru i tako ga prinesemo do vrva. A on se, funcut, lipo ukočija, ni da mrdne sebon, a kad su nas vidili don Vjeko i ostali, nastaje takav smij i veselje da se ne može opisati. U takvom je ozračju crkva ponovo zablistala na svojim starim temeljima.“

Trebalo je na rukama donijeti gore oltarnu ploču dimenzija 250x80x12 cm i mase oko 300 kg, dar tadašnjeg biskupa Arnerića. Dvadesetak snažnih muškaraca nosilo je ploču postavljenu na grede. Ispred njih išao je Frane Grginov noseći damjanu vina. Nekoliko puta bi zastali, popili malo i zapjevali Gospinu pjesmu. Kod XII. postaje, gdje je najstrmije, oni na začelju morali su ruke dići potpuno u zrak, a oni na čelu se što više spustiti. Oltar je postavljen.

8. srpnja 1967. sv. krizma u Vodicama. Don Vjeko zatražio je dozvolu od vlasti „samo za prijenos slike“ jer su procesije tada bile zabranjene. Taj se „prijenos“ pretvorio u veličanstvenu procesiju s krizmanicima u bjelini i biskupom s mitrom i štapom na čelu, sve od župne crkve do okitske.

A rekli su da je narod protiv gradnje. Neobičan neki narod.

Trebalo je obnoviti i postaje. Trinaest obitelji obnovilo je po jednu, a župnik četrnaestu. Vidjevši vjeru Vodičana, nakon godinu – dvije, biskup je darovao u bronci izljevene postaje.

16. srpnja 1991. na kraju Svete mise, tada don Ante Ivas je nas, okupljene vjernike, podsjetio na riječi koje mu je često njegov dida znao govoriti: „*Slušaj, sinko kako Okit govori!*“ U isti mah uslijedila je takva grmljavina i prolom oblaka da smo svi doslovno trčali u podnožje i stigli mokri do kože. Tek je nekolicina odraslih muškaraca s lovačkim puškama ostala na brdu čuvati zlato. Ta oluja imala je nagovijestiti ratnu oluju koja nas je već za par mjeseci zatekla.

Na jesen je, iste godine, JNA u ime „bratstva i jedinstva“ projektilima uništila i ovu crkvu, a za razliku od Talijana nisu došli upozoriti i dozvoliti da se dragocjenosti prethodno iznesu.

Kad govorimo o Okitu, ne možemo zaobići klen koji je izrastao ispred crkve u samom kršu. Jedna je njegova debela grana, koja završava s dva ogranka bila okrenuta prema crkvi. Onaj sjeverniji ogranak gledao je pravo na sliku Bl. Djevice Marije ponad oltara. Taj bi ogranak prolistao na Badnjak oko jedanaest sati noću. U ponoć bi sasvim procvjetao. Sutradan, na Božić taj je ogranak sav u cvijetu i listu. Na Stjepan je sve osuši i otpadne, odnosno ono što vjernici ne bi otkinuli i odnijeli da pokažu rodbini, zncancima i prijateljima. To se od oko 1870. god. događalo svake treće godine, bez obzira koliko oštra ili blaga bila zima. Čak i nakon talijanskog rušenja, cvjetanje se ponovilo 1943., 1946. i 1949. god. Župnik Ivan Katalinić svojim se očima o tome osvjedočio. I don Krsto Stošić imao je prolistalu grančicu toga klena.

Jedan dio cvijeća i lišća poslan je bio i dr. Vali Vouku, tadašnjem profesoru botanike na zagrebačkom Sveučilištu. Odgovor je bio kratak: „*Taj se fenomen ne može objasniti prirodnim zakonima, ali ja ne vjerujem u čuda.*“ Šteta za njega.

Našao se, međutim, netko iz „naroda“ kojemu je taj znak smetao pa je ljeti 1950. god. zabio čavle u klen nadajući se da će usahnuti. Ali dogodilo se to da je i tog Badnjaka ona grana prolistala i procvjetala, iako je trebala cvjetati tek 1952. god. Poslije toga je opet došao, pred blagdan Gospe Karmelske, i čitav klen posjekao. Posjekao je drvo, ali ne i vjeru Vodičana.

Dovršava se i treća crkva, a i klen opet raste na istom mjestu. Možda i procvjeta...

U Vodicama, 16. rujna 2017.

Marija Friedrich

